

UN DEBAT ENTRE EPICUR I SPINOZA: EL DESIG PROVOCA DOLOR?

Voldria ser el campió mundial del tennis, però la meva esmaixada és molt fluixa i perdo totes les pilotes de partit. Això em frustra i potser em provoca fins i tot un malestar terrible. Saber que per molt que entreni mai aconseguiré la meva fita em fa sentir malament amb mi mateix. A més, quan em relaciono amb els altres la meva frustració em torna envejós i desagradable. El dolor de la desil·lusió sembla que s'amagui sota tot desig no assolit. Potser és inevitable que tot desig provoqui dolor?

1. PLATÓ I EPICUR RESPONEN QUE SÍ:

Plató al *Banquet* explica el mite de l'androgín, segons el qual en un passat remot els éssers humans eren com dos cossos enganxats per l'esquena i tenien tots dos sexes. Aquesta força brutal de la seva sexualitat els atorgava un gran plaer i fins i tot els déus van tenir-ne por, de manera que van separar tots dos sexes i des d'aleshores, inevitablement, ambdós sexes es busquen per tal de realitzar el seu desig sexual i d'aquesta manera completar-se i complementar-se. Per tant, el desig físic és el motor de la vida humana i quan no podem realitzar aquest desig ens sentim frustrats i adolorits. Desitgem perquè sense l'altre (específicament sense el cos de l'altre) ens sentim incomplets i insatisfets.

Epicur, filòsof materialista i que, per tant, no era gens partidari de Plató, sinó tot al contrari, va elaborar una classificació dels desigs i afirmà que hi ha un tipus de desig que ens provoca dolor de manera inevitable. Sentim dolor que en tant que desitgem coses que no són ni naturals ni necessàries i no les podem abastar. Dependre del nostre desig ens fa sentir dissortats. Per això ens hem de centrar en allò que és essencial. Només hi ha una manera de dominar el desig: sotmetre'l a la raó. Això és el que distingeix el savi, capaç d'autocontrol, de l'ignorant. El savi ignora el dolor i no desitja sinó el que és fàcil d'obtenir, vivint en un estat d'equilibri; per això viu una vida amagada, sense desitjar fama, diners o honors que li provocarien una vida angoixada. També per als estoics, i particularment per a Epictet, desitjar és sinònim de patir; de manera que per deixar de patir cal deixar de desitjar.

2. SPINOZA I ELS VITALISTES RESPONEN QUE NO:

Spinoza a la seva *Ètica* considera que el desig és l'essència mateixa de l'home. Lluny de ser una expressió de les nostres mancances, el fet de desitjar significa que estem vius. Desitjar expressa la vitalitat humana i forma part de l'essència (avui diríem de la identitat) humana. Desitjar és un fer un "esforç" (en llatí *connatus*) per tal de perseverar en el ser, és una font de joia quan el desig ens activa, quan desitgem lliurement i amb coneixement de causa. Considerat com una força i no com una mancança el desig és una forma d'autoafirmació.

Per la seva banda, Nietzsche diu que els qui condemnen el desig són també els qui veneren tot el que vol afeblir la vida. El patiment i la pietat són valors tristos, mortífers, nihilistes; el desig, en canvi, ens fa forts, ens referma en la voluntat de poder. En la mesura que el desig expressa autoafirmació, condemnar-lo és negar la vida i culpabilitzar l'home. Desitjar no prova dolor. És justament al contrari. Només qui desitja allò que és gran pot esdevenir Superhome.

Per a debatre:

- ✓ Davant aquest dilema: quina de les dues opcions et sembla més adient? Per què?
- ✓ Podem considerar tots els desigs com si fossin d'igual valor? En quin nivell hi ha desig segons Plató?

- ✓ *Si no desitgessim seriem humans? Per què?*
- ✓ *Totes les formes de desig són autoafirmatives? Justifica la resposta.*